

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริโภคอาหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2537 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 12,668 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 404,741 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างประชากร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling Method) ได้จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 480 คน เป็นนักเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 240 คน และนักเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 240 คน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างประชากร ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร ซามานะ (Taro Yamane, 1970 อ้างอิงใน ประคอง กรรณสูตร, 2528) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

เมื่อกำหนดระดับความมีนัยสำคัญเท่ากับ .05 ($\alpha = .05$) คำนวณได้ตัวอย่างประชากร
 อย่างน้อยที่สุด คือ 399 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 480 คน
 ขั้นตอนที่ 2 สุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจงและสุ่มอย่างง่าย มีขั้น
 ตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. เลือกอำเภอเมืองของทุกจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีทั้งหมด 19
 จังหวัด เป็นการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และสุ่มตัวอย่างจากอำเภออื่นอีก 1
 อำเภอ โดยใช้สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) รวมได้อำเภอทั้งสิ้น 38
 อำเภอ
2. นำรายชื่อโรงเรียนในแต่ละอำเภอที่สุ่มได้ มาจัดแยกเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใน
 เขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล และโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
3. สุ่มตัวอย่างโรงเรียนอำเภอเมืองในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 1 โรงเรียนเป็น
 การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) และอำเภออื่นนอกเขตเทศบาลหรือ
 สุขาภิบาล 1 โรงเรียน เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) รวม
 จังหวัดละ 2 โรงเรียน รวมเป็นจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 38 โรงเรียน
4. สุ่มตัวอย่างห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละโรงเรียนที่สุ่มได้ โรงเรียนละ
 1 ห้องเรียนโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนห้องเรียนทั้งสิ้น
 38 ห้องเรียน
5. สุ่มตัวอย่างนักเรียนในแต่ละห้องที่สุ่มได้ให้มีขนาดเป็นสัดส่วนกับประชากรในแต่ละ
 จังหวัด โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 480 คน เป็นนักเรียนโรงเรียนในเขต
 เทศบาลหรือสุขาภิบาล 240 คน และนักเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 240 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยว
 กับการบริโภคอาหาร ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ครอบคลุมเนื้อหาในกลุ่มสร้าง
 เสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ในหลักสูตรประถมศึกษา มุทศศิกราช 2521
 โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ
 (Check List) และแบบปลายเปิด จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ
 (Multiple Choice) มี 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการบริโภคอาหาร ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรา
ลิเคิร์ต(Likert Scale) มี 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
อย่างยิ่ง จำนวน 25 ข้อ เป็นทัศนคติการบวก 8 ข้อ และทัศนคติทางลบ 17 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ลักษณะคำถามเป็นแบบ
ประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ คือ ทำเป็นประจำ ทำบ่อยครั้ง ทำนานๆครั้ง
ไม่เคยทำเลย จำนวน 29 ข้อ เป็นการปฏิบัติทางบวก จำนวน 11 ข้อ และปฏิบัติทางลบ จำนวน
18 ข้อ

วิธีสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในเรื่องอาหารและโภชนาการ
ซึ่งบรรจุในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และกลุ่มงานพื้นฐาน
อาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6
2. ศึกษาคู่มือครู แผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่
1-6 และกลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6
3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการบริโภคอาหารจากหนังสือ เอกสาร วารสารและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง
4. ศึกษาสภาพปัญหา ทางด้านโภชนาการของประชาชน โดยเฉพาะนักเรียนประถม
ศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
5. สร้างแบบทดสอบความรู้ แบบสอบถามทัศนคติ และแบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับ
การบริโภคอาหารให้ครอบคลุมเนื้อหาให้มากที่สุด และมีจำนวนข้อมากกว่าที่ต้องการ
6. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรง
คุณวุฒิ จำนวน 11 ท่าน พิจารณาตรวจสอบให้คำแนะนำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
ของนักเรียน จำนวน 30 คน นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้วทำการวิเคราะห์ ดังนี้
  - 7.1 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร นำมาวิเคราะห์หาค่าความ
ยาก (Level of difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination power) คิดเอา
เฉพาะข้อที่มีความยากตั้งแต่ .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป โดยให้ครอบ
คลุมเนื้อหาตามที่กำหนดไว้ในการวิเคราะห์หลักสูตร ได้จำนวน 20 ข้อ นำข้อกระทงที่คิดไว้ไป
คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงโดยใช้สูตร คูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson
Formula 20, KR-20) ได้ค่าเท่ากับ .73

7.2 แบบสอบถามทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร นำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยง ของแบบสอบถามตามวิธีของ ครอนบัค (Cronbach) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทัศนคติ เท่ากับ .75 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการปฏิบัติ เท่ากับ .78

8. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม จนได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอไปยังเลขาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือ แจ้งไปยังผู้อำนวยการ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทั้ง 19 จังหวัดโดยผู้วิจัยขอรับหนังสือ และดำเนินการส่งหนังสือไปยัง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัดด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัยเดินทางไปติดต่อกับ ผู้บริหารโรงเรียนด้วยตนเอง เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารและครูประจำชั้น ดำเนินการเก็บข้อมูล ซึ่งแจ้งรายละเอียดด้วยตนเองส่วนหนึ่ง จำนวน 31 โรงเรียน มีบางโรงเรียนไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ในเวลานั้น ผู้วิจัยได้มอบซองติดแสตมป์ให้ครูช่วยรวบรวมส่งแบบสอบถามกลับคืนมาซึ่งผู้วิจัย

3. ทำการเก็บข้อมูล จากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่วันที่ 9 ถึง 25 กุมภาพันธ์ 2538 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา เป็นฉบับสมบูรณ์ สำหรับใช้ในการวิเคราะห์ จำนวน 476 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทั้งหมด 4 ตอน มาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science/ Personal Computer-Plus) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน นำข้อมูลมาแจกแจง ความถี่หาร้อยละ แล้วเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. นำแบบทดสอบความรู้ เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร มาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ ข้อใดตอบถูก ให้ 1 คะแนน ข้อใดตอบผิด หรือไม่ได้ตอบให้ 0 คะแนน รวมคะแนนที่ได้นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร มีจำนวน 20 ข้อ ในการนิจาระดับคะแนนความรู้ของนักเรียน ได้พิจารณาโดยอาศัยเกณฑ์การประเมินผลตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังนี้

15.50 - 20.00	คะแนน (ร้อยละ 80 - 100)	หมายถึง	มีความรู้ระดับดีมาก
13.50 - 15.49	คะแนน (ร้อยละ 70 - 79)	หมายถึง	มีความรู้ระดับดี
11.50 - 13.49	คะแนน (ร้อยละ 60 - 69)	หมายถึง	มีความรู้ระดับปานกลาง
9.50 - 11.49	คะแนน (ร้อยละ 50 - 59)	หมายถึง	มีความรู้ระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด
0 - 9.49	คะแนน (ร้อยละ 0 - 49)	หมายถึง	มีความรู้ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

3. นำแบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารมาแจกแจง ความถี่ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายข้อ และสรุปรรมนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

		ทัศนคติทางบวก (Positive)	ทัศนคติทางลบ (Negative)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่าคะแนน	4	1
เห็นด้วย	ค่าคะแนน	3	2
ไม่เห็นด้วย	ค่าคะแนน	2	3
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่าคะแนน	1	4

การประเมินค่าทัศนคติ เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยรายข้อหรือสรุปรรม อาศัยคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ทั้งทางบวกและทางลบ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยของคะแนน	3.50 - 4.00	หมายถึง	มีทัศนคติในระดับ	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยของคะแนน	2.50 - 3.49	หมายถึง	มีทัศนคติในระดับ	ดี
ค่าเฉลี่ยของคะแนน	1.50 - 2.49	หมายถึง	มีทัศนคติในระดับ	พอใช้
ค่าเฉลี่ยของคะแนน	1.00 - 1.49	หมายถึง	มีทัศนคติในระดับ	ต้องปรับปรุง

4. นำแบบสอบถามการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร มาแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายชื่อและสรุปรวม นำเสนอในรูปตาราง ประกอบความเรียง โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

		การปฏิบัติทางบวก (Positive)	การปฏิบัติทางลบ (Negative)
ทำเป็นประจำ	ค่าคะแนน	4	1
ทำบ่อยครั้ง	ค่าคะแนน	3	2
ทำนาน ๆ ครั้ง	ค่าคะแนน	2	3
ไม่เคยทำเลย	ค่าคะแนน	1	4

การประเมินค่าการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยรายชื่อหรือสรุปรวมอาศัยคะแนนเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ทั้งทางบวกและทางลบ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยของคะแนน	3.50 - 4.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับ	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยของคะแนน	2.50 - 3.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับ	ดี
ค่าเฉลี่ยของคะแนน	1.50 - 2.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับ	พอใช้
ค่าเฉลี่ยของคะแนน	1.00 - 1.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับ	ต้องปรับปรุง

5. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ของคะแนนความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร โดยสรุปรวมและเป็นรายชื่อ ระหว่างเขตที่ตั้งโรงเรียนโดยการทดสอบค่า "ที" (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า ที(t-test) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science/Personal Computer-Plus)